

nije vriedan bio djelovati u smjeru svih etičnih ideja, nego on nije radio ni u smjeru jedne ciele ideje — ideje pravne. Shylok je toli sebičan, da traži tekar svoje pravo, a na drugo ni ne misli. Da je Shylok mislio na državno pravo, to on onakova ugovora ne bi ni prihvatio bio, jer bi se bio sjetiti morao, da je ugovorom traženi čin i sam kaznjiv. Nu kada ga je već jednom prihvatio, imao je tek pravo reći: „Ja tražim kazan!“ Što pako Shylok odlazi sa pozorišta sguren i skršen, ima se odbiti na to: što je gorko osjetio kolizije, u koje ga je njegova jednostranost rinula. Kletva svih etičnih ideja slegla mu se na dušu — pod takovim teretom dakako morao se je sagnuti.

U tom evo stoji tragičnost Shylokova; tragično bo je samo ono, što proizlazi iz vlastite krivine značaja nekoga.³ Ihering je tragiku prenio izvan osobe Shylokove. Tako shvaćamo mi rečeni prizor.

U mnoge éudoredne neprilike dovodi takodjer tvrdoglavo shvaćanje prava imovinskoga. Konkretan primjer imadosmo u Zagrebu. Valjalo je graditi galeriju slikâ, pošto ideja blagohotnosti i prosvjete takovu zgradu traži. Po sudu vještaka bilo joj najprikladnije mjesto na južnoj strani Zrinsкова trga. Nu vlasnik istoga mjesta neće da ga odstupi; nastadoše dakle kolizije izmedj spomenutih već ideja te ideje pravne.

Takve kolizije mogu se odkloniti dvojako: ili naimе vlasnik odstupi sam od svoga prava ili se dotičnomu pravu stvori zakonitim načinom primjetba, da ono vriedi samo dotle, dok interesi viši ne budu zahtievali preinake uz pravednu naknadu. U ovom potonjem slučaju stvori država onda tako zvani zakon izvlastbe.

Zanimivije kolizije iznosi na vidjelo nasrtaj socijalističke stranke na pravo imovinsko. Pošto te kolizije izvodi ovo pravo baš u sudaru sa idejama pravednosti i blagohotnosti, to ćemo o njih govoriti niže dolje.